

مکتب اخلاقی اصفهان

نگاهی به رویکردها، مشربها و شخصیت‌های اخلاقی اصفهان
از آغاز سده‌های اسلامی تاکنون

علی کرباسی‌زاده اصفهانی

سرشناسه	کرباسی، علی، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور	مکتب اخلاقی اصفهان : نگاهی به رویکردها، مشرب‌ها و شخصیت‌های اخلاقی اصفهان از آغاز سده‌های اسلامی تاکنون/علی کرباسی‌زاده‌اصفهانی.
مشخصات نشر	اصفهان: خانه حکمت، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	۱۹۹ ص.
شابک	978-622-98456-1-5
وضعیت فهرست نویسی	فیا
یادداشت	کتاب با حمایت " اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان اصفهان، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی اصفهان و سازمان فرهنگی، اجتماعی و ورزشی شهرداری اصفهان " منتشر شده است.
یادداشت	کتابنامه: ص. ۱۸۴.
عنوان دیگر	نگاهی به رویکردها، مشرب‌ها و شخصیت‌های اخلاقی اصفهان از آغاز سده‌های اسلامی تاکنون.
موضوع	اخلاق اسلامی — ایران — اصفهان — تاریخ
موضوع	Islamic ethics -- Iran -- Esfahan -- History
موضوع	مجتهدان و علما — ایران — اصفهان
موضوع	Ulama -- Iran -- Esfahan'
شناسه افزوده	ایران. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی. اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان اصفهان
شناسه افزوده	انجمن آثار و مفاخر فرهنگی استان اصفهان
شناسه افزوده	سازمان فرهنگی اجتماعی و ورزشی شهرداری اصفهان
رده بندی کنگره	۸/BP۲۴۷
رده بندی دیویی	۶۱/۳۹۷
شماره کتابشناسی ملی	۸۴۵۳۹۱۵
اطلاعات رکورد کتابشناسی	فیا

مکتب اخلاقی اصفهان

مجموعی بر رویکردها، مشرب‌ها، شخصیت‌های اخلاقی اصفهان از آغاز سده‌های اسلامی تاکنون

تألیف: ملامحمد صالح روغنی قزوینی

به کوشش: علی کرباسی زاده اصفهانی

مدیر تولید: سعید محمدی

ناشر: خانه حکمت

نوبت چاپ: اول ۱۴۰۰

تیراژ: ۲۰۰ نسخه

شابک: 978-622-98456-2-2

قیمت: ۸۵۰۰۰۰ ریال

این کتاب با حمایت اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان اصفهان، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی اصفهان و سازمان فرهنگی، اجتماعی و ورزشی شهرداری اصفهان منتشر شده است

حق چاپ و نشر برای خانه حکمت محفوظ می باشد

نشانی: اصفهان - چهارراه دهش - ابتدای خیابان شیخ مفید شرقی - خانه حکمت تلفن: ۳-۳۶۶۳۶۶۷۲-۳۱

مقدمه دیر علمی همایش

مدرسه اصفهان از دیرباز همواره در دانش‌های گوناگون نقلی و عقلی پیشتاز بوده و بنا به علل و عوامل مختلف جغرافیایی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی، محل تجمع علما و کانون گردآمدن دانشمندان بزرگ ایرانی و اسلامی بوده است.

از دانش‌های ادبیات، فقه، اصول، تفسیر، حدیث و اخلاق گرفته تا هیئت، نجوم، ریاضی، حکمت، کلام و عرفان چهره‌های برجسته و شخصیت‌های کلیدی هر کدام را در مدرسه اصفهان می‌توان مشاهده کرد.

در یک دهه اخیر، دانشگاه اصفهان با همکاری خانه حکمت، حوزه علمیه و برخی نهادهای دیگر، همایش‌ها و نشست‌های متعددی در معرفی مکتب فلسفی اصفهان برپا نمود و به‌خوبی ظرفیت‌ها، امکانات و زمینه‌های فکری و توان بالای این مکتب در ارائه مباحث مهم فلسفی و کلامی و طرح موضوعات جدید را به همراه شماری از متون و آثار اصلی حکیمان و عارفان این مکتب به مخاطبان و علاقه‌مندان عرضه نمود.

این بار سخن از مکتب اخلاقی اصفهان و بنیادهای فکری و نوآوری‌های آن و راهکارهای عملی برای سعادت انسان و ارائه خط مشی‌های نوین و الگوهای موفق در جهت رشد و تعالی اخلاقی است. مدرسه اصفهان همانگونه که مؤسس یک مکتب فلسفی بوده و در دانش‌های فقه، اصول، حدیث، رجال و ادبیات نیز جنبه‌های تأسیسی داشته، رویکردهای مختلف اخلاقی را نیز طرح یا تأسیس کرده یا بسط و گسترش داده است.

چهره‌های اصلی هر چهار رویکرد اخلاق فلسفی، عرفانی، حدیثی و تلفیقی در این شهر تربیت یافته و آثار علمی و عملی خود را در آن ارائه کرده‌اند؛ به‌گونه‌ای که حجم آثار و مآثر اصلی و بنیادی اخلاق در مدرسه اصفهان با سایر حوزه‌های علمی قابل مقایسه نیست. از ابن مسکویه و ابن سینا تا راغب اصفهانی، و ابن ترکه اصفهانی، باباافضل کاشی و عبدالرزاق کاشی، و عالمان

اخلاقی عصر صفوی: شیخ بهایی، مجلسی اول، ملامحسن فیض کاشانی، مجلسی دوم، خاندان خاتون آبادی و اندیشمندان دوران بعد مانند: آقامحمد بیدآبادی، ملامهدی نراقی، ملااحمد نراقی، خاندان کلباسی، محمدجواد سرجوئی بیدآبادی، آقاجفی، آخوند کاشی، جهانگیرخان قشقایی، حاج میرزا علی آقا شیرازی، حاج آقا رحیم ارباب و دانشمندان معاصر مانند: حضرات آیات ملاحسین علی صدیقین، مظاهری نجفی، بانو نصرت امین اصفهانی، شیخ حسن صافی، شیخ عباس ایزدی، محمدباقر الفت، میرزا جلال الدین همایی، محمدباقر صدیقین، ابراهیم امینی، حاج حسین شفیعی و دو شخصیت فرزانه دوران کنونی آیت الله حاج شیخ محمد ناصری و مرجع عالیقدر حضرت آیت الله حاج شیخ حسین مظاهری، متفکران بزرگ اخلاقی یا نویسندگان مهمترین آثار اخلاقی یا شخصیت‌های برجسته اخلاقی معنوی جهان اسلام و تشیع به‌شمار می‌روند.

اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان اصفهان، با همکاری دانشگاه اصفهان، حوزه علمیه اصفهان و خانه حکمت در صدور برآمدن به معرفی چهره‌های اصلی اخلاقی و تبیین آرا و آموزه‌های رویکردهای مختلف اخلاقی مدرسین اصفهان همت گمارد. از این رو با برگزاری جلسات مختلف در محل اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی، خانه حکمت، دانشگاه اصفهان و صدا و سیما مرکز اصفهان و مرکز رایانه‌ای حوزه علمیه اصفهان، مقدمات و زمینه‌های برگزاری نخستین همایش مکتب اخلاقی اصفهان را آماده و مهیا نمود. حجت الاسلام آقای شیخ محمدعلی انصاری مدیر کل اسبق اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی اصفهان و مدیر کل فعلی آن جناب حجت الاسلام آقای حاج شیخ محمد معتمدی و نیز حجج اسلام: آقای حاج سید احمد سجادی، آقای حاج شیخ محسن جلالی، آقای حاج شیخ مجتبی اخوان حریری (مدیر اجرایی همایش) و آقایان: دکتر محمدحسین ریاحی، رضا مهندسی، احسان حاج زکی، و نیز خانم دکتر آرمیدوخت والا از اعضای اصلی این جلسات بودند که از یکایک آنها تشکر و سپاسگزاری می‌نمایم.

دبیر علمی و دبیر اجرایی همایش نیز طی جلسات جداگانه، هماهنگی‌ها و تمهیدات لازم را برای برگزاری این همایش با پیگیری‌های آقای سعید محمدی (مدیر اجرایی خانه حکمت) و خانم فریده کوه‌رنگ بهشتی (مسئول دبیرخانه همایش) انجام داده و اموری مانند صفحه‌بندی و چاپ کتاب‌های همایش، طراحی پوستر و تبلیغات همایش، طراحی سایت و برنامه‌ریزی برای

حضور در فضا‌های مجازی را انجام دادند.

از جمله دستاوردهای مهم این همایش انتشار سه عنوان کتاب با نام های: ۱- در مکتب پارسایی، تألیف محمدحسین ریاحی؛ ۲- مکتب اخلاقی اصفهان، تألیف علی کرباسی زاده اصفهانی؛ ۳- منشور ادب الهی، شرح وصیت نامه امام علی (ع) به امام حسن (ع)، از محمدصالح روغنی قزوینی، تصحیح رحیم قاسمی است که توسط نشر خانه حکمت و با مساعدت اداره ارشاد و فرهنگ اسلامی اصفهان منتشر می گردد. مجموعه مقالات نیز با حمایت معاونت پژوهشی حوزه علمیه اصفهان توسط خانه حکمت چاپ و انتشار خواهد یافت.

البته این گام نخست در معرفی آثار و چهره‌های اصلی مکتب اخلاقی اصفهان است و یکایک رویکردهای چهارگانه نامبرده و ابعاد شخصیتی عالمان فرهیخته اخلاقی و چهره‌های معنوی مدرسه اصفهان نیاز به پژوهش و بررسی و تأمل بیشتر دارد.

در پایان با سپاس مجدد از تمامی دست‌اندرکاران این همایش، از ایزد منان خواستاریم این حرکت بزرگ تداوم یافته و در تشویق و تربیت نسل جوان امروز ما موثر و مفید افتد.

علی کرباسی‌زاده اصفهانی

دبیر علمی همایش و رئیس خانه حکمت

۱۴۰۰/۰۲/۲۰

فهرست مطالب

۱۱	 مقدمه
۱۱	 جایگاه و اهمیت اخلاق
۱۲	 رویکردهای چهارگانه اخلاق اسلامی
۱۲	 تقسیم بندی های دیگر از مکاتب اخلاقی
۱۴	 توضیح رویکردهای چهارگانه اخلاقی
۱۶	 مکتب اخلاقی اصفهان
۱۹	 فصل اول
۱۹	 مکتب اخلاق فلسفی در مدرسه اصفهان
۴۵	 فصل دوم
۴۵	 جریان اخلاق عرفانی در مدرسه اصفهان
۵۲	 اخلاق عرفانی در مدرسه اصفهان در عصر صفوی به بعد
۶۶	 مکتب اخلاقیون نجف
۷۳	 متن رساله ی سیر و سلوک میرزا ابو الهدی کلباسی
۹۱	 فصل سوم
۹۱	 جریان اخلاق نقلی و حدیثی (مأثور) در مدرسه اصفهان
۱۲۳	 فصل چهارم
۱۲۳	 جریان اخلاق تلفیقی در مدرسه اصفهان
۱۵۳	 نتیجه